

เชียงใหม่ทันตแพทยสาร ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

Chiang Mai Dental Journal Vol.40 No.1 January-April 2019

ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก
ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนอายุ 12 ปี
เขตพื้นที่อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร
Effectiveness of an Oral Health Promotion Program
on Oral Health Behavior Among 12 Year-old Students
in Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province

กิตติศักดิ์ วาทยุธา¹, ศิวิไลซ์ วนรัตน์วิจิตร²

โรงพยาบาลโกสุมพินคร จ.กำแพงเพชร

²สาขาวิชาอนามัยชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Kitisak Watyota¹, Civilize Wanaratwichit²

¹Kosamphi Nakhon Hospital, Kamphaeng Phet

²Division of Community Health, Faculty of Public Health, Naresuan University

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนอายุ 12 ปี เขตพื้นที่อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายกัน 2 โรงเรียน จากนั้นสุ่มเลือกนักเรียนที่มีอายุ 12 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 30 คนเพื่อเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและกลุ่มควบคุมได้รับการให้ทันตสุขศึกษาตามปกติ การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำ 2 ครั้ง คือก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยใช้แบบประเมินความรู้ แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แบบบันทึกพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากและแบบบันทึกการตรวจจลินทรีย์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที

ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลสุขภาพช่องปาก และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการตรวจฟันอย่างง่ายสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแปรงฟันสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม และพบว่าภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปากกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยปริมาณคราบจุลินทรีย์ต่ำกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมและต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก สามารถเพิ่มคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลสุขภาพช่องปากและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการตรวจฟันอย่างง่าย และสามารถลดค่าเฉลี่ยปริมาณคราบจุลินทรีย์ของนักเรียนอายุ 12 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

คำสำคัญ: โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก การรับรู้สมรรถนะแห่งตน พฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก นักเรียนอายุ 12 ปี

Abstract

This quasi-experimental research aimed to evaluate the effectiveness of an oral health promotion program on oral health behavior among 12 year-old students in Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. Two schools with similar features were selected by purposive sampling as the study groups. The experimental group received an oral health promotion program on oral health behavior for 12 weeks. The controlled group received the routine oral health instruction. The data were collected twice at the beginning and the end of program using tests, questionnaires and plaque records. The data were analyzed by percentage, mean score, standard deviation, independent t-test and paired sample t-test.

The results revealed that after receiving the oral health promotion program, the experimental group had significantly higher mean score for oral health care knowledge, self-efficacy recognition and behavioral performance of simple oral examination and significantly lower plaque score than before receiving the program and control group at the 0.05 level. The experimental group had also significantly higher mean score for behavioral performance of correct tooth brushing method at the 0.05 level, but it is not different to control group.

The findings of this research have proved that an oral health promotion program could improve mean score of oral health care knowledge, self-efficacy recognition and behavioral performance of simple oral examination. It could also reduce plaque scores among 12 year-old students in Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province.

Keywords: oral health promotion program, self-efficacy, oral health behavior, 12 year-old students